

Het instrumentarium van de huisarts*

Inleiding. In 1964 — huisarts en wetenschap 7, 230 — verscheen het eerste rapport over het instrumentarium van de huisarts. In de inleiding werd het volgende gezegd.

„Voor al met het oog op huisartsen, die hun praktijk nieuw inrichten, bestaat er behoefte aan een beschrijving van het instrumentarium, dat in een huisartspraktijk *minimaal* aanwezig moet zijn. Het bepalen van een maximumgrens heeft weinig zin, want de huisarts kan zijn uitrusting net zo uitgebreid maken, als zijn financiële middelen en de beschikbare ruimte hem veroorloven. Er is derhalve gestreefd naar het beschrijven van een instrumentarium, dat voor een juiste uitoefening van de praktijk noodzakelijk is, maar desgewenst kan dit natuurlijk naar behoefte worden uitgebreid”.

Door andere werkgroepen werd rapport uitgebracht over de sterilisatie van de instrumenten en de inventaris van het laboratorium**. Over de inhoud van de praktijkassen werd een interimrapport uitgebracht,*** waarvan de schrijvers van dit rapport met dankbaarheid gebruik maakten. Over de uitvoering van de assen zelf zal ook een rapport verschijnen.

In dit rapport is, aansluitend aan de schemata van Doyle — (1960) huisarts en wetenschap 3, 195 — uitgegaan van een scheiding tussen een spreekkamer, waarin geen instrumentarium zichtbaar behoort te zijn en een medisch-technische ruimte, welke bestaat uit een onderzoekkamer en een behandelkamer, dan wel een combinatie van beide. Wanneer een assistente aanwezig is, kan het efficiënt zijn van enkele der te noemen instrumenten, zoals weegschaal en meetlat, over twee exemplaren te beschikken. Van de eventuele aanwezigheid van een assistente zal het verder afhangen of men de verbanden legt in een aparte behandelkamer, dan wel in het vertrek waar ook het onderzoek geschiedt; een en ander zal dus tevens de plaats bepalen van de verbandmiddelen (zie E-2).

Als algemene opmerking moge reeds hier worden vermeld, dat bij de metalen instrumenten roestvrij staal de voorkeur verdient.

* Rapport van een werkgroep bestaande uit: Dr. R. S. ten Cate, H. L. van Beusekom † en B. J. van Vianen.

** Rapport van een werkgroep bestaande uit: J. M. Deveer, M. J. Havelaar †, E. M. Jansen en G. K. A. van der Laan — (1965) huisarts en wetenschap 8, 261 —.

*** Rapport van een werkgroep bestaande uit: Dr. J. J. Bergsma, T. S. J. A. Bonga, Th. A. Cost Budde, Dr. C. W. A. van den Dool en L. van der Pol Jr.

A Spreekkamer

Het kan nuttig zijn, wanneer men ook in de spreekkamer de beschikking heeft over enkele instrumenten. Deze behoren dan evenwel zo te zijn geplaatst, dat zij voor de binnenkomende en op zijn stoel zittende patiënt niet direct zichtbaar zijn. De hiertoe in aanmerking komende instrumenten zijn:

Bloeddrukmeter
Weegschaal
Meetlat
Tongspatels
Oorspiegel (elektrisch)

B Onderzoekkamer (respectievelijk onderzoekruimte) Onderzoekbank

Deze moet tenminste 58 cm breed zijn (de meeste banken zijn slechts 54 cm breed), zodat de patiënten hun armen behoorlijk kwijt kunnen; verder moet zij zijn voorzien van beensteunen.

Een driedelige bank verdient de voorkeur. Het bovenste deel is opklapbaar en dient als hoofdsteen. Het middelste deel moet ten opzichte van het onderste deel in een hoek van 150° tot 135° kunnen worden gebracht, zodat dit stuk op eenvoudige wijze als gynaecologische stoel kan worden gebruikt. Met het oog hierop verdient het aanbeveling de bank niet met de lange zijde tegen de muur te plaatsen, aangezien dan de beensteun aan de muurzijde onbruikbaar is; mocht dit echter door gebrek aan ruimte onvermijdelijk zijn, dan moet men bij gynaecologisch onderzoek het onder-eind van de bank een eindje van de muur schuiven.

Om de ontklede patiënt zonder meer op hetzelfde zeildoek of plastic te laten liggen waarop ook de vorige patiënt heeft gelegen, getuigt van weinig hygiënisch en psychologisch inzicht. Voor iedere patiënt een schoon laken neer te leggen is oneconomisch; het laken steeds te keren ondervangt misschien wel het psychologische, maar niet het hygiënische bezwaar. De beste oplossing is een aan de onderzoekbank bevestigde rol papier; dit papier kan men dan telkens over een halve banklengte opschuiven. Losse vellen zijdepapier zijn wel voordeliger, maar minder gemakkelijk. Bij de medische instrumenthandel zijn voor de onderzoekbank bestemde rollen te koop, meestal per doos van twaalf stuks. Dit is een zacht soort papier. Veel voordeliger in het gebruik zijn de rollen papier die ook voor verpakking in de winkels worden gebruikt. Het enige nadeel van dit papier is, dat het kraakt.

Opstapbankje

Het opstapbankje moet rubber doppen onder de poten hebben, zodat het niet kan wegschuiven.

Weegschaal

Een opstapschaal moet voor de huisartspraktijk voldoende nauwkeurig worden geacht. Met een bascule krijgt men natuurlijk exacter uitkomsten, maar vooral wanneer men de patiënten geheel of gedeeltelijk gekleed pleegt te wegen, is een streven naar uiterste nauwkeurigheid zinloos. In de regel gaat het ook slechts om vergelijking van gewichten (toename of afname). Het voordeel van de opstapschaal is, dat men er veel sneller mee kan werken.

Meetlat

Maatbandje

Van geplastificeerd linnen of een dergelijk materiaal. Metalen bandjes zijn ongeschikt.

Stethoscoop

Hierover verscheen een artikel van Van Rotterdam — (1965) huisarts en wetenschap 8, 46 — waarin enkele aanbevelingen werden gedaan. Hoewel deze op de in het artikel beschreven theoretische gronden zeer aanvaardbaar zijn, kan het gebruik van stethoscopen, die niet aan deze aanbevelingen voldoen, niet zonder meer worden afgeraden. Noodzakelijk voor het beluisteren van zowel de hoogfrequente als de laagfrequente tonen, is het gebruiken van respectievelijk een membraan borststuk zowel als van een klok- of bekervormig borststuk, dat met een enkele handbeweging is te verdraaien. Naast de bakelieten membraan kan ook de hardnylon membraan worden aanbevolen, zoals deze voorkomt in de stethoscoop volgens Littmann, die ook in andere opzichten zeer goed voldoet.

Bloeddrukmeter

In de onderzoekkamer behoort men (in tegenstelling tot de praktijktafel; zie onder G), een open kwikmanometer te gebruiken. Dit is immers de enige soort bloeddrukmeter die, mits de buiten gebruik zijnde kwikkolom op „0” staat en het ventiel aan de bovenzijde van de stijgbuis niet is verstopt, altijd betrouwbaar is (zie ook (1963) huisarts en wetenschap 6, 327). Desgewenst kan men deze naast het hoofdeinde van de onderzoekbank ophangen.

Letterkaart

Volgens Snellen; voor jonge kinderen ook een kaart met figuren. Voor kleine spreekkamers een spiegelkaart.

Tongspatels

Van metaal (te steriliseren) of van hout (slechts eenmaal te gebruiken).

Reflexhamer

Obstetrische stethoscoop

Gummi handschoenen (steriel)

Zie ook onder I Disposables

Catheters

Ofschoon in de huisartspraktijk ongetwijfeld zo min mogelijk behoort te worden gecatheteriseerd, moeten toch enkele catheters aanwezig zijn. Soort en model zijn afhankelijk van de plaatselijke om-

standigheden en persoonlijke vaardigheid. (Zie ook onder I Disposables.)

Tafeltje voor instrumenten

Dit behoeft niet het gangbare model instrumententafeltje te zijn; er zijn ook heel praktische kastjes met laden en bovenop een glasplaat. De beste hoogte van grond tot bovenplaat bedraagt ongeveer 80 cm.

Voorhoofdslamp (eventueel elektrisch)

Verstelbare lamp („spotlight”. Een zogenaamde „zonlicht- of daglichtlamp” wordt soms geprefereerd voor beoordeling van de vagina en de portio).

Binoculaire loep

Vaginaal specula

Metalen eendebek-specula (meestal met één hand te bedienen) en specula van melkglas.

Korentang

Met nadruk moet er op worden gewezen, dat een tang, die in instrumentenvloeistof staat of in een speciale opening van de droogsterilisator ligt, niet als steriel mag worden beschouwd (zie hiervoor verder het rapport „Sterilisatie”, en het artikel van Dekking — (1966) Ned. T. Geneesk. 110, 1637).

C Behandelkamer (respectievelijk behandelruimte)

Instrumententafel

Zie de opmerking onder B.

Verbandemmer met pedaal

Wattenautomaat

Wattendragers (hout)

Nest nierbekkens (bij voorkeur van roestvrij staal)

Tangetje voor het verwijderen van agrafes

Agrafepincet en agrafes behoren alleen in de ongevalstas thuis en niet in de behandelkamer. De commissie motiveert dit standpunt door er op te wijzen, dat een draadhechting meestal een mooier cosmetisch resultaat geeft. In enkele gevallen zal het resultaat hetzelfde zijn, maar de ervaring leert dat men snel is geneigd om ook een agrafe te plaatsen op wonden, die beter met een draadhechting hadden kunnen worden verzorgd.

Hechtnaalden (een assortiment in een bakje)

Hoewel het gebruik van roestvrije naalden voordelen heeft, blijken niet-roestvrije naalden dikwijls veel steviger en scherper te zijn en langer mee te gaan.

Naaldvoerder

Hechtmateriaal (zijde, nylon, catgut)

Anatomische pincetten (3 stuks)

Chirurgische pincetten (3 stuks)

Splinterpincet

Epileerpincet

Mesjeshouder met assortiment (steriele) mesjes

Geknopte sonde

Kochers (2 stuks)

Rechte scharen met twee scherpe punten (2 stuks)

Rechte schaar met een scherpe en een stompe punt

Gebogen schaar met twee stompe punten

Gebogen schaar met een scherpe en een stompe punt

Irisschaartje voor het verwijderen van hechtingen

(desgewenst)

Ligatuurschaar (desgewenst), zie het artikel van Gaymans — (1964) huisarts en wetenschap 7, 168 — Verbandschaar
Scherpe lepel
Stuwband

Stuwbanden met een mechaniek zijn voor de patiënten onaangenaam.

Vaccinostyles (steriel)

Deze zijn ook zeer handig voor kleine incisies (abcesjes).

Injectiespuiten van 1, 2, 5 en 10 ml

Bij voorkeur spuiten met metalen zuigers, die onderling verwisselbaar zijn (zie ook onder I Disposables).

„Tuberculinespuit”

Voor desensibilisatie-injecties.

Injectienaalden

Nummers 1 en/of 2; 12 en/of 16; 18 en/of 20 (zie ook onder I Disposables).

Vleugelnaalden (2 stuks)

Pessaria

Ronde pessaria, Hodge-pessaria en sleufpessaria volgens Cramer; van de gangbare maten 2 stuks.

Kiezentangen

Een set tangen. Alleen op het platteland nodig. Maagslang met toebehoren

In de plattelandspraktijk noodzakelijk, in de stad facultatief.

Regelbare transformator met bijbehorende cauters, of hyfrecator

Niet strikt noodzakelijk, maar wel zeer aanbevelenswaardig. De transformator heeft het voordeel, dat zij niet alleen geschikt is voor diathermische behandelingen, maar ook kan worden gebruikt voor oor- en oogspiegel, sinuslampje enzovoort. De hyfrecator biedt echter meer chirurgische mogelijkheden.

D Keel-neus-oor- en oogheekkundig instrumentarium (eventueel gedeeltelijk in een donkere kamer)
Oor- en oogspiegel (eventueel gecombineerd)

Voorhoofdspiegel

Lamp voor sinusdoorlichting

In geval van elektrische apparaten: hetzij met transformator (zie onder C), hetzij met batterij. Aan te bevelen is een lamp, waarmee zowel rechter als linker sinus tegelijk kunnen worden doorgelicht.

Oortrechters in verschillende maten

De binnenwand moet dof-zwart zijn.

Neusspecula

Keelspiegeltjes met spiritus- of gasbrander

Het beslaan van het spiegeltje kan eveneens worden voorkomen door het te bestrijken met T-pol of een dergelijk produkt of door het spiegeltje tegen een lamp te houden.

Poederblazer

Oorpincet

Tangetje volgens Quire

Cerumenhaakje

Oorspuit met toebehoren, onder andere metalen of plastic afschermkapje tegen het terugspuitende water

Ballon volgens Politzer met olijven

Corneabeitel

Wattenautomaat

Wattendragers (hout en metaal)

Flesjes met oogdruppels

Solutio tetracaïne HCl (Pantocaïne) 1/2⁰/₀ voor cornea-anesthesie

Homatropine Hbr (1⁰/₀). Deze stof heeft een vrij langdurige mydriatische werking. Voor een kortdurende werking kan men gebruik maken van het „Mydriaticum Roche”. Bij oudere patiënten verdient het aanbeveling — ter voorkoming van acuut glaucoom — of deze laatste stof te gebruiken of fenylefrine HCl 5 of 10⁰/₀ (Chibret).

Fluoresceïnestrips. Het fluoresceïnum natrium (in 1⁰/₀ oplossing) kan, evenals andere oogdruppels, een voedingsbodem zijn voor *Pseudomonas pyocyaneus*; ooginfecties door dit micro-organisme kunnen rampzalige gevolgen hebben (zie ook Ruys — (1966) Ned. T. Geneesk. 110, 421) —.

E Genees- en verbandmiddelen

E-1 Ontsmettings- en reinigingsmiddelen; anesthesievloeistoffen

Solutio iodii spirituosa (te vervangen door Bethadinejodium); zie ook Bijlmer — (1966) Ned. T. Geneesk. 110, 1014 —.

Chloorhexidine 1/2 - 1⁰/₀

Ether, petroleum of wasbenzine

Voor ontvetting van de huid en voor het verwijderen van pleisterresten.

Chloorethyl in spuitflacon (met fijne straal)

Procaïne HCl 2⁰/₀, Xylocaïne of een dergelijk preparaat

Voor geleidingsanesthesie volgens Oberst.

Procaïne HCl 1/2 - 2⁰/₀ met adrenaline

Voor infiltratie-anesthesie.

E-2 Verbandmiddelen

Watten in wattendoos

Hydrofiele windsels (4, 6, 8 en 10 cm breed) .

Cambric windsels (idem)

Nylexzwachtels (5, 7 en 10 cm breed, in wit en vleeskleur). Deze kunnen de hydrofiele en cambriczwachtels vervangen.

Elastische windsels

Engels pluksel

Zelfklevend verband

Hechtpleister (1 1/4 en 5 cm breed)

Hansaplast

Hydrofiel gaas (steriel) in verschillend formaat

Geïmpregneerd wondgaas

Voor het zelfvervaardigen hiervan zie Muskens — (1963) huisarts en wetenschap 6, 133 —.

Vette watten

Steriele neustampon

E-3 Diversen

Zalven: naar behoefte

Lapisstift

Verbandwater

Wondpoeder

Dit mag geen sulfa, chloramfenicol of penicilline bevatten.

Waterstofperoxyde 3%

Gemakkelijk vers te bereiden uit een 30% oplossing.

Ferrichloride 75%

Voor bloedstelping.

Trichloorazijnzuur 3%

Voor de behandeling van neusbloedingen.

Lugoloplossing en azijnzuur 3%

Voor het beoordelen van portio uteri.

F *Inhoud van de verlostas*

Schort (rubber of plastic) of witte jas

Steriele handschoenen

Nagelborstel (in gesloten bakje)

Obstetrische stethoscoop

Obstetrische catheter

Desinfectans (bijvoorbeeld chloorhexidine $1/2$ - 1%)

Verlostang

Benodigdheden voor narcose (speciaal in de plattelandspraktijk)

Injectiespuiten (2 en 10 ml)

Injectienaalden (korte en lange)

Navelstrengbandjes (steriel)

Slijmzuiger

Instrumentenset (steriel)

Navelstrengschaar

Episiotomieschaar

Kochers (3 stuks)

Naaldvoerder

Hechtnaalden (voor slijmvlies en huid)

Chirurgisch pincet

Anatomisch pincet

Schaar

Hechtmateriaal (catgut, nylon en zijde)

Ampullendoos, bevattende:

Ergometrine maleaat (Ermetrine) en/of methergin

Oxytocine (bijvoorbeeld syntocinon)

Pethidine HCl 2 ml.

Vitamine K₁

Procaïne HCl 1% 10 ml of Xylocaïne

Infuusset

Als infuusset kan een steriel verpakte plastic set worden aanbevolen. Het voordeel hiervan boven de traditionele glazen flessen is dat plastic licht en onbreekbaar is, bijvoorbeeld Aminoflex in Flexflac-verpakking.

G *Inhoud van de praktijktas*

Bedoeld is een tas voor algemene behandeling, dus niet voor verloskunde of ongevallen.

G-1 *Instrumentarium*

Stethoscoop

Bloeddrukmeter

Het meest geschikt voor de praktijktas is een kwikmanometer met gesloten systeem of een veermanometer. Beide moeten elk half jaar worden geijkt — (1963) huisarts en wetenschap 6, 327 —.

Oor- en oogspiegel (met batterij)

Injectiespuiten (steriel) van 2, 5 en 10 ml

Injectienaalden (steriel) in verschillende maten

Stuwband

Koortsthermometer

Handschoenen

Disposable handschoenen of vingercondooms.

Lapisstift

Pleister, steriele gaasjes en vaccinstyles (voor inenten)

Eventueel, wanneer hiertoe bijvoorbeeld op het platteland behoefte aan bestaat:

Maagslang

Steriele catheters (met Hibitanecrème)

Paracentese naald

Tonsilabcestang

G-2 *Laboratoriumset*

Zie hiervoor het rapport „Laboratorium” — (1965) huisarts en wetenschap 8, 261 —.

G-3 *Ampullen-etui*

Solutio adrenalini 1/1000

Apomorfine

Atropine HCl 1 mg

Onder andere bij parathionvergiftiging.

Metaraminolum bitartraat (Aramine)

Voor shockbehandeling (zie Van Dommelen 1962) huisarts en wetenschap 5, 378).

Chlorpromazinum (Largactil) $2\frac{1}{2}$ %

Cortisonpreparaat

Digoxine

Strofantine

Ergometrine maleaat (Ermetrine)

Ergotamine (Gynergen)

Lasix

Morfine HCl 20 mg

Morfine HCl 10 mg plus atropine HCl $1/2$ mg

Nalorfine HCl 1 ml

Pethidine HCl 2 cc (100 mg)

Thiazinaminum (Multergan) 2 ml

Fenobarbital 100 mg

Somnifeen 2 ml

Vitamine K₁

De onderstaande ampullen kunnen in verband met het formaat beter in een aparte doos worden meegenomen:

Aminofyllinum (Eufylline) 240 mg in 10 ml voor intraveneuze injectie

Glucose 50% in 100 ml (zie Schlesinger — (1958) huisarts en wetenschap 2, 131 en 163).

Antibiotica pro injectione

Ter verantwoording van bovenstaande keuze kan het volgende dienen:

Met *adrenaline* (ampullen van 1 ml met 1 mg) heeft men een middel in handen, dat zowel kan worden gebruikt voor het couperen van een astma-aanval als voor het verhogen van de bloeddruk, bijvoorbeeld in gevallen van shock. Bij astma blijken samengestelde preparaten, zoals de injectio adrenalinihypophysini (Asthmolysine), geen voordelen te hebben boven adrenaline alleen; deze zijn dan ook niet in de lijst opgenomen.

Apomorfine is, wanneer de vinger in de keel niet

helpt, nog altijd van belang als braakmiddel bij acute intoxicaties. Natuurlijk mag men het niet gebruiken bij vergiftigingen met loog of zuur.

Chlorpromazine (Largactil) kan worden gegeven bij acute opwindings toestanden. Het is de vraag of men dit middel voor de praktijktas onmisbaar moet noemen. Bij deze toestanden komt men meestal wel uit met fenobarbital of eventueel morfinepreparaten.

Het belang van een injectiebaar *prednisolonpreparaat* (bijvoorbeeld Di-adreson-F-aquosum) bij levensbedreigende toestanden als traumata, verbrandingen en ernstige allergische reacties, behoeft geen nader commentaar.

Van de *secale-preparaten* dient het ergometrine (Ermetrine) als uterostonicum het ergotamine (bijvoorbeeld Gynergen) voor het couperen van een migraineaanval.

Het is nuttig om ampullen *Lasix* bij zich te hebben, zodat men bij de eerste visite reeds direct met de diuretische behandeling kan beginnen (bijvoorbeeld bij asthma cardiale).

Nalorfine HCl is een antidotum tegen de soms acute ademhalingsdepressie ten gevolge van bij asthma cardiale toegediende morfine of bij neonati, wier moeder te kort voor de geboorte morfine kreeg.

Thiazinaminum (Multergan) is nuttig voor de bestrijding van acute allergische aanvallen, die niet zó ernstig zijn dat prednisolon moet worden gebruikt.

Ook *promethazine* (Phenergan) komt hiervoor in aanmerking.

Fenobarbital (Luminal) in ampullen van 100 of 200 mg is zowel van nut bij epileptische toestanden als ter sedering.

Somnifeen kan worden ingespoten bij acute opwindings toestanden, ook bij cerebro-vasculaire accidenten met ernstige prikkelings toestanden.

Aminofylline (Eufylline) kan bij benauwdheden, zowel van cardiale als van bronchiale genese, intraveneus worden ingespoten. De ampullen bevatten 240 mg in 10 ml. Daarnaast worden ook ampullen van 2 ml met 360 mg eufylline in de handel gebracht. Deze ampullen bevatten ook xylocaïne; zij zijn ongeschikt voor intraveneuze injectie.

Glucose (100 ml 50%) wordt intraveneus gegeven bij een hypoglykemisch coma. Hiertoe dient men met een dikke naald deze oplossing op te zuigen in een 20 cc spuit en met een dunne naald, welke men ter plaatse laat, deze in vijfmaal in te spuiten. Men spuit dan dus 50 g glucose ineens in. Bij de bestrijding van een hypoglykemisch coma kan men ook gebruik maken van ampullen met 2 ml glucagon, dat intramusculair wordt toegediend.

Van de in te spuiten antibiotica verdient de combinatie procaïne- en natriumpenicilline in waterige suspensie (bijvoorbeeld Bicilline) in flesjes van 400000 en 800000 E aanbeveling.

Volgens recente onderzoekingen heeft een combinatie van benzathine-procaïne en kaliumpenicil-

line (Penidural D/F in flesjes van 1200000 E) voordelen als enkelvoudige therapie bij acute angina.

G-4 *Tabletten en dergelijke in een verzameldoos*
Codeïne HCl 20 mg

Acetosal

Acetosal-fenacetine-coffeïne (APC)

Nitroglycerinepreparaat (bijvoorbeeld Nitrobaat)

Dextromoramide (Palfium)

Chinidinesulfaat 200 mg

Vitamine K₁ in druppels

Een sedativum

Aminofyllinum (Eufylline) in zepillen

Spasmolyticum (sterkwerkend) in zepillen

De reden voor het meenemen van tabletten is gelegen in de mogelijkheid direct een therapie in te kunnen stellen. Vooral 's nachts kan het (bijvoorbeeld voor bejaarden) bijzonder bezwaarlijk zijn om medicijnen bij de apotheek te moeten halen. Men zou kunnen tegenwerpen dat het psychologisch ongewenst is de patiënten te veel te „verwennen” en dat een nachtelijke tocht naar de apotheek profylactisch heilzaam zou kunnen werken. Anderzijds is zulk een expeditie niet alleen onaangenaam voor het betrokken familielid of buurman, maar ook voor de apotheker (-assistente), die hiervoor uit bed moet komen. Men doet dus het beste deze gevallen individueel te bekijken.

G-5 *Papieren*

Receptpapier

Briefpapier

Enveloppen

Verwijskaarten

Consultkaarten

Andere formulieren

H *Inhoud van de ongevalstas*

Tube voor mond-op-mondbeademing

Chirurgische trousse, waarin steriel:

Naaldvoerder

Hechtnaalden

Schaar met scherpe punten

Anatomisch pincet

Chirurgisch pincet

Mesjeshouder met assortiment mesjes

Kochers

Splinterpincet

Knopsonde

Agrafepincet met agrafes

Hechtmateriaal (catgut, zijde, nylon)

Injectiespuiten met naalden

Procaïne HCl 2% 2 en 10 ml

Procaïne HCl 1/2-2% met adrenaline 2 en 10 ml

Hydrofiel steriel gaas

Verbandwatten

Vette watten

Wattendragers

Solutio iodi spirituosa

Hechtpleister (1 1/4 en 5 cm breed)

Windsels (Nylex, hydrofiel, cambric en elastisch)

Snelverbanden in verschillende maten

Driekante doeken
Spalken
Infuusset

I *Disposables*

In de voorafgaande hoofdstukken is nog niet gesproken over disposables. Hieronder verstaan wij al of niet steriel verpakte instrumenten, deels van kunststof, welke na eenmaal te zijn gebruikt worden weggegooid. Wij kennen:

Sputen
Naalden (metalen naald met kunststof aanzetstuk)
Handschoenen
Catheters
Slijmzuigers
Navelklemmen
Vaccinostyles
Mesjes

Hiervan kan het volgende worden gezegd:

Sputen:

Het voordeel van de disposables boven de traditionele sputen is:

- Steriliteit betrouwbaar
- Werkbesparing (huishoudelijk schoonmaken en steriliseren vervalt)
- Gewichtsbesparing
- Ruimtebesparing

De twee laatste voordelen zijn vooral belangrijk voor het meenemen bij visite-rijden.

In onderstaande tabel worden de gewichten vergeleken van steriele sputen in metalen spuitendoosjes en nylonfolie met die van plastic spuitjes.

Spuit in metalen doos		Plastic spuit
2 ml	100 gram	8 gram
5 ml	150 gram	10 gram
10 ml	250 gram	15 gram
Set in praktijktas:		
4 x 2 ml	800 gram	57 gram
1 x 5 ml		
1 x 10 ml		

Bij de traditionele sputen in metalen doosjes draagt men dus dagelijks ongeveer 800 gram mee, met de plastic spuitjes bedraagt dit gewicht ongeveer 50 gram. Dit op zichzelf zou al een reden kunnen zijn om bij het visite-rijden gebruik te maken van de disposable-sputen.

In de praktijkruimte speelt het gewicht slechts een ondergeschikte rol. Hier moet men rekening houden met:

- De mogelijkheid voor steriliseren en schoonmaken
- De kosten.

Gedurende een proefonderzoek van 57 dagen in een praktijk van 2500 patiënten werd een gebruik gevonden van 370 sputen met naalden, dat is per maand ongeveer 200. De disposable-sputen zonder naalden kosten 13,5 cent voor een 2 cc, 18,1 cent voor een 5 cc en 25,8 cent voor een 10 cc spuit, een en ander bij een afname van 1000 stuks (In kleinere kwanta respectievelijk 17, 22 en 32 cent.)* Voor de naald komt hier nog eens 13 cent bij, zodat per maand ongeveer f 50,— wordt uitgegeven. Wanneer wij aannemen dat per maand in een praktijk van 2500 patiënten aan sterilisatiekosten en afschrijving van de traditionele sputen ongeveer f 15,— kan worden gerekend, zijn de extra kosten voor gebruik van disposables f 35,— per maand; in een praktijk van 3500 patiënten ongeveer f 50,—. Gebruikt men disposable-sputen met de traditionele naalden, welke men moet schoonmaken en steriliseren, dan zijn de extra kosten in een praktijk van 2500 patiënten f 9,—; in een praktijk van 3500 patiënten f 12,50, maar hiertegenover staat, dat men de naalden moet schoonmaken en steriliseren.

Aan het huishoudelijk schoonmaken en steriliseren wordt per dag in een praktijk van 2500 patiënten ongeveer 30 minuten besteed. Heeft men een assistente, dan kan men overwegen of deze dit halve uur per dag kan missen. Indien dat het geval is, dan zou men bovenstaande f 35,— per maand als een bedrag kunnen beschouwen, dat van de kosten van haar salaris kan worden afgetrokken. Maar heeft men geen assistente, dan betekent dit dat men zelf of de echtgenote, het schoonmaken en steriliseren moet verrichten gedurende ongeveer 24 halve uren of 12 uur per maand tegen een beloning van f 35,— of f 3,— per uur.

Gedeeltelijk hetzelfde geldt voor de disposable-handschoenen. Er zijn verschillende kwaliteiten. De goedkoopste kosten ongeveer 3 cent per stuk. Deze zijn niet steriel en niet gepoederd. Wél gepoederd en elegant verpakt in dozen van 100 stuks kosten deze 18 cent per stuk, steriel verpakt kosten dezelfde handschoenen 44 cent per stuk. Een goede gummi handschoen kost ongeveer f 1,— per stuk. Hiertegenover staan dus 33 goedkope disposable-handschoenen. Voor het routine toucher is de disposable-handschoen dus aan te bevelen. Voor het steriele toucher hangt alles af van de mogelijkheden tot sterilisatie — deze is voor handschoenen in de huisartspraktijk zeer moeilijk —. Is er geen ziekenhuis in de buurt waar men de handschoenen kan laten steriliseren, dan zijn de steriele disposables aangewezen.

Verder zijn vrouwencatheters verkrijgbaar. Deze zijn ook leverbaar met plastic zakje voor het opvangen van de urine.

* Prijzen september 1966.